

(правові і моральні норми, вимоги людини до самої себе, її інтелект, задатки тощо), а також від тих, що створюються для реалізації творчого потенціалу особистості.

На основі аналізу підходів учених щодо вивчення творчих можливостей людини, характерні ознаки (рис) творчого потенціалу пов'язуємо з такими положеннями:

- це властивість особистості, що має інтегрований характер, внутрішній ресурс людини щодо розв'язання нестандартних завдань;
- здатність виконувати творчу діяльність, органічно притаманна кожній людині;
- творчий потенціал як міра можливостей людини здійснювати творчу діяльність крім здатності, характеризується готовністю до творчого самоздійснення (потреби, мотиви, ціннісні орієнтації);
- феномен має системний характер, володіє усіма атрибутами цілеспрямованої системи, що саморозвивається, самоорганізується;
- ядром творчого потенціалу є здатність особистості створювати оригінальне, нове, що ґрунтується на методологічних знаннях.

Таким чином, у нашому дослідженні творчий потенціал майбутнього техника-механіка визначаємо як інтегративну властивість особистості, органічно притаманну кожній людині як внутрішній ресурс, системна здатність і готовність виконання творчої технічної діяльності через актуалізацію процесів творчої самореалізації засобами методологічного знання.

Література

1. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / [під заг. ред. О.В.Овчарук]. – К.: «К.І.С.», 2004. – 112 с.
2. Концепція розвитку професійної освіти і навчання в Україні (2010–2020 рр.) / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : Національна рамка кваліфікацій. Додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>
3. Глотова Г. А. Творческая одаренность личности. Проблемы и методы исследования / Г.А. Глотова. – Екатеринбург, 1992.

Анотація. Костенко Т.В. Творчий потенціал майбутнього техника-механіка: особливості структури феномену. Узагальнено окремі особливості структури творчого потенціалу студентів агротехнічного коледжу, визначено характерні ознаки цього феномену.

Ключові слова: творчий потенціал, студент, творча діяльність, здатність, фахівець.

Аннотация. Костенко Т.В. Творческий потенциал будущего техника-механика: особенности структуры феномена. Обобщены отдельные особенности структуры творческого потенциала студентов агротехнического колледжа, определены характерные признаки этого феномена.

Ключевые слова: творческий потенциал, студент, творческая деятельность, способность, специалист.

Summary. Kostenko T.V. The Creative potential of the future technician-mechanics: features of the structure of the phenomenon. Summarises certain features of the structure of the creative potential of students of agrotechnical college identified the characteristics of the phenomenon.

Key words: creativity, students, creativity, ability, specialist.

О. І. Матяш

доктор педагогічних наук, доцент

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця

matyash_27@mail.ru

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ МАТЕМАТИКИ

Сучасні психологи (Р. Вердербер, Н. І. Сарджвеладзе, І. В. Вачков, М. М. Нечаєв, С. Д. Максименко, В. А. Семиченко, В. О. Соловієнко та ін.) акцентують увагу на тому, що нині, розуміючи закономірну зміну цілей загальної та професійної освіти, важливо вносити суттєві корективи в завдання, зміст, форми і методи навчання та виховання. В студіях авторів обґрунтовано, що знання як сучасного випускника школи, так і випускника університету, закономірно мають бути фундаментальними і системними, бо тільки через системне бачення процесів і явищ можна якісно прогнозувати напрями розвитку власної пізнавальної діяльності. Більшість науковців нині сходяться в тому, що базовою характеристикою

професійної компетентності спеціаліста є ступінь сформованості в фахівця комплексу знань, умінь, досвіду, який забезпечує готовність і здатність ефективного виконання певної професійної діяльності. Стрижневими поняттями компетентності є готовність та здатність. Готовність як психологічний стан особи визначається не тільки наявністю відповідних мотивів, а й зацікавленим ставленням до майбутньої діяльності, як привабливої діяльності. Здатність тлумачиться як психічний та фізичний стан особи, якому притаманні процеси цілепокладання, планування, контролю, оцінки та рефлексії. Здатність передбачає компоненти оснащеності діяльності, які, зокрема, сформувалися завдяки попередньому досвіду діяльності. Отже, здатність, як ключовий компонент компетентності, формується у процесі навчання і містить дві підсистеми – психологічна готовність і психологічна оснащеність. Аналіз різних фахових публікацій та державних документів щодо визначення сутності поняття «методична компетентність вчителя математики» спонукав до висновку, що не існує єдиного трактування понять та концепції формування професійної компетентності педагога ні в Україні, ні в міжнародній практиці. Проблема знаходиться на стадії розробки. Є різнобічно обґрунтована задача модернізації та вдосконалення освіти, розв'язання якої зарубіжними і вітчизняними вченими вбачається у компетентнісному підході як в шкільній освіті, так і в системі професійної підготовки.

У системі професійних компетентностей вчителя математики ми виділяємо ключові компетентності (навчальна, культурна, громадянська, соціальна, підприємницька); базові компетентності (математична, педагогічна, методична, інформаційна, комунікативна); спеціалізовані предметні компетентності (методична компетентність у навчанні учнів алгебри, методична компетентність у навчанні учнів геометрії, компетентність у підготовці учнів до математичних олімпіад тощо). *Методична компетентність майбутнього вчителя математики* – це очікуваний результат методичної підготовки вчителя, який включає методичну грамотність, досвід методичної діяльності та методичні переконання. Цей очікуваний результат, згідно з термінологією компетентнісного підходу, полягає у готовності і здатності майбутнього вчителя математики методично грамотно розв'язувати комплекс задач методичної діяльності щодо формування математичної компетентності учнів, які впливають із дидактичних, виховних і розвивальних цілей навчання математики в школі. Методична підготовка вчителя математики в педагогічному університеті, в умовах компетентнісного підходу в освіті, має спрямовуватись на формування методичної компетентності вчителя. Основою для формування методичної компетентності майбутнього вчителя математики обираємо задачний підхід. Задачний підхід у методичній підготовці майбутнього вчителя математики ґрунтується на характеристиках задач методичної діяльності вчителя, враховуючи їх види, способи і рівні розв'язування. З цією метою ми означили й оперуємо поняттями: «стратегічні, тактичні і поточні задачі методичної діяльності вчителя математики», «критеріальні задачі методичної діяльності майбутнього вчителя математики», «навчально-методичні задачі у фаховій підготовці майбутнього вчителя», «рівні методичної компетентності вчителя математики: достатній, високий, творчий», «рівні методичної компетентності майбутнього вчителя математики: початковий, середній, достатній». Стратегічними задачами методичної діяльності вчителя математики вважаємо педагогічні задачі, які впливають із цілей освіти і відображають кінцеві результати педагогічної діяльності вчителя у навчанні учнів. Тактичні задачі методичної діяльності вчителя – це конкретизація стратегічних задач в реальному педагогічному процесі, вони відповідають тому чи іншому етапу розв'язування стратегічної педагогічної задачі. Із множини тактичних задач методичної діяльності вчителя, виділяємо певну підмножину задач, які майбутній вчитель математики обов'язково має навчитися розв'язувати в процесі фахової підготовки в педагогічному університеті – критеріальні задачі методичної діяльності майбутнього вчителя математики. Успішне розв'язування майбутнім учителем критеріальних задач виступає як критерій досягнення цілей методичної підготовки. *Навчально-методична задача* – це задача, яка використовується в процесі методичної підготовки майбутнього вчителя на рівні осмислення, проектування і практичної реалізації методичної діяльності з метою формування і розвитку його методичної компетентності як інтегративної основи майбутнього професійного педагогічного зростання. Цілі формування методичної компетентності майбутнього вчителя математики зорієнтовані на визначені нами спеціальні професійні компетенції вчителя у навчанні учнів математики. Основна ідея поліпшення якості підготовки майбутнього вчителя математики ґрунтується на ідеї випереджального формування методичної компетентності у процесі фахової підготовки майбутніх учителів у педагогічному університеті шляхом зміщення акцентів з накопичення нормативно визначених методичних знань, умінь та навичок, на формування в майбутнього вчителя готовності і здатності методично грамотно розв'язувати комплекс задач методичної діяльності щодо формування математичної компетентності учнів, готовності і здатності обґрунтовувати власні методичні переконання, готовності і здатності до самоосвіти та самовдосконалення. До педагогічних умов формування методичної компетентності майбутніх учителів математики відносимо: впровадження особистісно орієнтованого та діяльнісного підходів в систему методичної підготовки майбутнього вчителя математики; впровадження комп'ютерних технологій навчання як засобів підвищення ефективності навчання; урізноманітнення прийомів і засобів стимулювання мотивації математичної і методичної підготовки майбутніх учителів; використання сучасних педагогічних технологій активізації пізнавальної діяльності студентів у процесі навчання; створення цілісної системи

форм, видів і засобів самостійної роботи у процесі формування методичних знань та умінь; урізноманітнення форм і методів набуття методичного досвіду у навчанні математики; удосконалення системи контролю за якістю математичних та методичних знань, умінь; створення цілісної системи вимірників рівнів сформованості методичної компетентності майбутніх вчителів математики. Побудова цілісної системи формування методичної компетентності майбутніх учителів математики здійснювалась нами з урахуванням сучасних результатів досліджень щодо психологічних основ: розвитку студентів у процесі фахової підготовки, формування досвіду майбутньої педагогічної діяльності, формування та розвитку професійної самосвідомості, творчої реалізації професійних цінностей. Одним із наших завдань було створення умов для усвідомлення й засвоєння студентами педагогічного університету середовища і моделей високопрофесійної поведінки вчителя математики.

Анотація. Матяш О.І. Психолого-педагогічні аспекти формування методичної компетентності майбутнього вчителя математики. *Основна ідея поліпшення якості підготовки майбутнього вчителя математики ґрунтується на ідеї випереджального формування методичної компетентності у процесі фахової підготовки майбутніх учителів у педагогічному університеті шляхом зміщення акцентів з накопичення нормативно визначених методичних знань, умінь та навичок, на формування в майбутнього вчителя готовності і здатності методично грамотно розв'язувати комплекс задач методичної діяльності щодо формування математичної компетентності учнів, готовності і здатності обґрунтовувати власні методичні переконання, готовності і здатності до самоосвіти та самовдосконалення.*

Ключові слова: *методична компетентність майбутнього вчителя математики; готовність та здатність до ефективної фахової діяльності; задачі методичної діяльності вчителя математики.*

Аннотация. Матяш О.И. Психолого-педагогические аспекты формирования методической компетентности будущего учителя математики. *Основная идея улучшения качества подготовки будущего учителя математики основывается на идее опережающего формирования методической компетентности в процессе профессиональной подготовки будущих учителей в педагогическом университете путем смещения акцентов с накопления нормативно определенных методических знаний, умений и навыков, на формирование у будущего учителя готовности и способности методически грамотно решать комплекс задач методической деятельности по формированию математической компетентности учащихся, готовности и способности обосновывать собственные методические убеждения, готовности и способности к самообразованию и самосовершенствованию.*

Ключевые слова: *методическая компетентность будущего учителя математики; готовность и способность к эффективной профессиональной деятельности; задачи методической деятельности учителя математики.*

Summary. Matiash O. Psychological and pedagogical aspects of methodical competence of future teachers of mathematics. *The main idea of improving the quality of training future teachers of mathematics based on the idea of advancing the formation of methodical competence in the professional training of teachers in the pedagogical university by shifting emphasis from accumulation of normative specified methodological knowledge and skills, the formation of a future teacher readiness and ability to methodically competently solutions' bind complex methodological problems concerning formation of mathematical competence of students, the willingness and ability to justify their teaching beliefs, preparedness and capacity for self-education and self-improvement.*

Key words: *methodical competence of future teachers of mathematics; willingness and ability of effective professional activity; methodological problems of teachers of mathematics.*

Т. М. Махомета

кандидат педагогічних наук,

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань

tetjanka1984@mail.ru

О. Ю. Кучерява

аспірант

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ ПЕРШОКУРСНИКІВ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Ефективність процесу навчання залежить від психологічної підготовленості студентів до навчально-пізнавальної діяльності, яка передбачає: усвідомлення студентом мети навчання, що стимулює його навчально-пізнавальну діяльність; фізіологічну і психологічну готовність до навчання; бажання вчитися та активність у процесі навчання, вміння зосередитися на навчальній діяльності; належний рівень